

Yllätys arkiston kätköistä

Viimeisen kahden vuoden aikana olen etsiessäni sukujuuriani käynyt läpi kaikki Vuokkiniemen seurakunnan kirkonkirjat ja Vienan Kemin kihlakunnan väestönlaskentatiedot. Kun kuitenkin Karjalan tasavallan kansallisarkistossa Petroskoissa yllämainittuja asiakirjoja ei ole täydellisesti, olen tutkinut myös muita lähteitä, joista arveluni mukaan saattaisi löytyä lisätietoja.

Niinpä kerran löysin Vuokkiniemen taloluettelon vuosilta 1883-1885. Tässä luettelossa on jokaisen talon isännän täydellinen nimi, monta mies- ja naispuolista jäsentä perheessä on, montako heistä on työntekijöitä, montako perheestä on muualla matkoilla, perheen rakenusten talousrakennukset ym. lukumäärä, paljonko on peltoa ja niittyä ja veneitä sekä millaiset ovat vuositulot.

Kaikki tiedot tässä luettelossa olivat, niin kuin ovat lähestulkoon kaikissa muissakin asiapapereissa, venäjän kielellä. Olin päässyt taloluettelon loppuun saakka, mutta kun paksuun vihkoon jäi vielä paljon sivuja, rupesin niitä selaillemaan. Ja heti tuli yllätys – törmäsin suomenkieliseen tekstiin! Kun aloin lukea sitä tarkemmin, selvisi, että edessäni on Kivijärven kyläkunnan kokousten pöytäkirjoja ajalta 30.9.1920 – 23.8.1921. Yhteensä niitä on 25. Osa on kirjoitettu lyijykynällä, osa mustekynällä.

Miksi 35 vuotta vanha luettelovihko oli otettu uudestaan käyttöön jostakin arkistosta? Syynä lienee se, että vihkossa oli puhtaita sivuja miltei kolmasosa ja kun paperista oli noina aikoina pula, niin siihen ruvettiin kirjoittamaan kyläkunnan pöytäkirjoja. Elettiin sitä aikaa, kun oli perustettu Karjalan Työkansan Kommuuni 8.6.1920 ja Vienan Karjalan väliaikainen hallitus oli vetäytynyt 22.6.1920 Vuokkiniemestä Suomeen.

Ensimmäinen löytyneistä pöytäkirjoista on päivätty 30.9.1920, mutta tutustuttuaan näihin dokumentteihin voi päätellä, että Kivijärven oli pidetty kyläkunnan kokouksia aikaisemminkin, koska oli jo perustettu Kivijärven kyläkunta ja valittu kyläkunnan neuvosto (myöh. kyläneuvosto). Sen puheenjohtajana toimi Matti Grigorjev Marttinen, sih-

teerinä Iisakki Larionov Pirhonen ja jäsenenä Huoti Fedorov Perttunen. Neuvoston toimiaika oli puoli vuotta, sitten pidettiin vaalit ja valittiin uudet jäsenet. Kaikki pöytäkirjat alkavat näin: pöytäkirja on tehty Kivijärven kyläkunnan kokouksessa, sitten aika ja paikka, missä kokous pidettiin. Kokouspaikkana oli joskus kylän kansakoulu tai jokin taloista; Ivan Ivanov Lesojeffin (Vatsun), Feodor Mihailov Perttujen, Ivan Jegorov Kuusiniemen, Ivan Ivanovitš (Rettijeff) Väliahon, Anton Kondratjeff Lesojeffin ym. taloissa. Kokouksissa oli rahvasta keskimäärin 28 henkeä, naisia vähän, yleensä vain 2-3. Heinäkuussa 1921 sattui niinkin, että paikalle ilmaantui vain neljä henkeä. Kokous peruutettiin ja toimitettiin uusi kutsu seuraavaksi päiväksi.

Kyläkunnan kokouksissa käsiteltiin monenlaisia asioita. Niinpä kokouksessa 30.9.1920 päätettiin lähettää Kemiin normaalia soutamaan kaksi venettä ja kymmenen soutajaa, jotka olivat: Jegor Iv. Lesojeff II, Stepan Omelj. Lesojeff, Vassin Muarien Hoto, Nikolai Aleks. Lesojeff (Vatsusta), Riiko Jisantsjoff Remsujeff, Isossim Filatov Remsujeff, Vladimir Maksimov Lesojeff, Pelageja Jegorjeva Lesojeff, Petri Michailoff Remsujeff ja Miitrei Ananjev Perttujen. Kemiin lähtö oli lokakuun alkupäivinä. Vuokkiniemen kunnan neuvoston kirjelmässään esittämään kysymykseen vastattiin, että ”kyläläiset ovat tyytyväisiä neuvostohallituksen ja kyläneuvostojen tähänastiseen toimintaan”. Tätä pöytäkirjaa ei kuitenkaan ole allekirjoitettu.

12.10.1920 pidetyssä kokouksessa päätettiin aivan ensi tilassa ryhtyä kokoamaan puolukoita ja puolukanlehtiä. Vuokkiniemen kunnan neuvoston lähettämän kirjelmän n:o 326 johdosta valittiin Ivan Pavlovitš Lesojeff agenttiehdokkaaksi Vuokkiniemeen Kemiin valitsemista varten. Nähtävästi valittu ehdokas ei täyttänyt kaikkia vaatimuksia; Kemiin tarvittiin venäjän kielen puhe- ja kirjoitustaidon omaavia ihmisiä. Siksi kokouksessa 18.10.1920 oli valittu toinen ehdokas, ”paras mitä tällä kertaa on saatavissa tällä perusteella”. Uusi ehdokas oli Stepan Ivanovitš Lesojeff Puahkomienvaarasta.

Kyläkunnan kokouksessa 4.11.1920 tiedotettiin Vuokkiniemen kunnan neuvostolle apua tarvitsevien nimet. Näitä olivat Kivijärven 1) vanha neiti Jevdokija Vasiljeva Lesojeff, sokea, yli 75-vuotias, 2) Feodor Filipov Lesojeffin perhe, kaikkiaan yhdeksän henkeä, joista ainoastaan yksi työkykyinen, 17-vuotias tyttö. Samassa kokouksessa valittiin edustajat Vuokkiniemen kuntakokoukseen 10.11: Dimitri Vasiljevitš Lesojeff, Ivan Ivanovitš Lesojeff ja Arttamei Ivanovitš Lesojeff.

28.11. kylään päätettiin uudestaan perustaa partisaaniryhmä. Asiasta puhui miilisi Ivan Feodorovitš Lesojeff. Partisaanijoukkoon ilmoittautui 32 miestä. Seuraavassa kokouksessa päätettiin antaa Vuokkiniemeen menevän talvitien hoito Jegor Ivanoff Lesojeffin I tehtäväksi; hän oli tehnyt alimman tarjouksen urakkahuuto-kaupassa. Hevosnormaksi hyväksyttiin viisi naulaa puutalta rahdista Kemistä Vuokkiniemeen ja puolen naulan lisäys

sivukyliin kuljettamisesta. Rahtipalkaksi päätettiin esittää 200 ruplaa/ yksi puuta kunnan etäsimpiin sivukyliin, joista Vuokkiniemen rahtipalkkiosta puolennetaan suhteellinen määrä pois. Kylään päätettiin yksimielisesti esittää perustettavaksi osuuskauppa. Lasten opettajaksi ja miiliseksi ei ollut kukaan ilmoittautunut. Elintarvikevarastoksi (viljamakasiiniksi) päätettiin vuokrata Jaakkosen Konstan perillisten riihi. Lisäjäseneksi Vuokkiniemen kunnan neuvoston 7.12 pidettävään kokoukseen valittiin seuraavat: Grigori Ignatjev Lesojeff, Yrjö Ivanov Lesojeff ja Filip Larionov Torvini.

Kylän kokouksessa, joka pidettiin 12.12, vaadittiin kyläläisiä täyttämään voivollisuutensa Vuokkiniemen kunnan neuvoston kirjelmän n:o 376 mukaisesti. Vahteri Ivan Jegorov Kuusiniemelle annettiin ote Vuokkiniemen kunnan neuvoston kirjelmästä 19.10.1920. Se koski lisärahan keräystä syödystä normaviljasta. Lähtöpäiväksi norman ha-

TIE VIENAAN

A. V. Ervastian jäljillä Vienan Karjalasta Jäämerelle
Symposium Kuusamossa 26. – 27.8.2000

Karjalan kansallisen herättäjän A. V. Ervastian muistolle omistettu vionalaisuuden suurtapah-tuma. Esitelmöitsijöinä Vienan Karjalan historian, kulttuurin ja luonnon ehdottomat huip-puasiantuntijat.

Kulttuuriohjelmaa: pukunäyttely, kuvataide-näyttelyitä ja Kalevalan kansanteatterin näy-telmä, opastettu linja-autoretki Oulangalle.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset:

**Kuusamon
Kansanopisto**

Kitkantie 35
93600 Kuusamo
Puh. (08) 852 2132
Fax. (08) 852 1134

kuun Kemiin päätettiin 19.12. ja merkittiin hevostmiehiksi seuraavat:

Luettelossa vasemmalla olevat nimet tarkoittavat nähtävästi sitä, että niiltä isänniltä saavat evästä Kemiin lähtevistä miehistä ne, joilla ei ole kotoa mitään otettavaa. Kokouksessa päätettiin myös ottaa kyläneuvoston välityksellä kyläläisiltä lainaksi viljaa Kemiin lähteville hevosille sekä kotiin jääville puutteessa oleville perheille. Seuraavat isännät suostuivat auttamaan tässä vaikeassa tilanteessa: 1) Santeri P. Lesojeff, 1 puuta ruista, 2) Matti Marttini, yksi puuta osraa, 3) Ananie Perttueff, 1 puuta osraa, 4) Pavel Grig. Lesojeff, 1 puuta osraa, 5) Ipatti Filip. Lesojeff, 1 puuta osraa, 6) Ivan Vasilj. Lesojeff, 1 puuta osrajauhoa, 7) Feodor F. Perttueff, 1 puuta osraa, 8) Tatjana P. Lesojeff, 1 puuta ruista, 9) Filip Larion. Torvini, 1 puuta osraa, 10) Jyrki Larion. Torvini, 1 puuta osraa, 11) Arttemi I. Lesojeff, 1 puuta osraa.

Kokouksessa 19.12 pidettiin kyläneuvoston vaalit. Uusi kyläneuvosto valittiin ajalle 1.1 - 30.6.1921. Puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Matti Grigorjev Marttinen, sihteeriksi Iisakki Larionov Pirhonen ja jäseneksi Anton Kondratjev Lesojeff. Iisakki Pirhonen valittiin lisäksi Karjalan Kommuuni -lehden levittäjäksi paikkakunnalle.

2.2.1921 pidetyssä kokouksessa oli esillä mm. stantsien huutaminen. Tämän velvollisuuden sai hoitaakseen kuudeksi kuukaudeksi Anton Kondratjev Lesojeff palkkionaan 3000 ruplaa.

Muissa kokouksissa vuoden 1921 helmikuusta elokuulle käsiteltiin ja päätettiin mm. Myllyjoen sillan rakentamisesta Vuokkiniemeen menevälle tielle, hevosten ja hevostmiesten lähettämistä maaliskuussa Kemiin hakemaan ruokatarvoita. Kun samaan urakkaan, norman hakuun Kemistä tarvittiin taas miehiä toukokuun alussa, Kivijärven kyläkunta joutui ilmoittamaan Vuokkiniemeen, ettei kylästä voida tällä kertaa työolosuhteiden takia löydy ainoatakaan; kaikki raavaat miehet olivat metsätöissä ja uitossa.

Edelleen kokouksissa päätettiin polttopuiden hankinnasta koululle, palkasta kylän sepälle, norman jakamisesta ja kyläkunnan veneistä. 12.6 kokouksessa käsiteltiin kyläkunnan virkailijoiden uudelleen

Ipatilta	1)	Riiko Huovinen / vaatii evästä
Santerilta	2)	Vaseli Remsujeff / vaatii evästä
Marttiselta	3)	Aleksei N. Levani / vaatii evästä
	4)	Ivan Andr. Lesojeff
	5)	Matti Aleksandrov Lesojeff
Outokkais	6)	Stepan Emelj. Lesojeff / vaatii evästä
	7)	Miitrei Marttini
Napsulta	8)	Pavel Ipatov Lesojeff / vaatii evästä
H. Perttus	9)	Afanasi Anton. Lesojeff / vaatii evästä
	10)	Petri Michail. Remsujeff
	11)	Kiril Jegorov Lesojeff
	12)	Feodor Feodor. Lesojeff
	13)	Ivan Jegor. Lesojeff I
	14)	Filip Larion. Torvini
	15)	Ivan Ivan. Rettijeff
	16)	Ivan Ignatj. Lesojeff
	17)	Jakov Petr. Lesojeffin perilliset

valitsemista. Kyläneuvoston puheenjohtaja vaihtui ja tähän saakka tehtävää hoitaneen Matti Marttisen tilalle tuli nyt Anton Kondratjev Lesojeff. Sihteeriksi valittiin Riiko P. Lesojeff ja jäseneksi Petri Jemeljanov Lesojeff - siis kaikki kolme Lesosia.

23.6 kokous päätti Kemistä saapuneen norman jaosta. Päätös oli seuraavanlainen: 25 naulaa puheenjohtaja Matti Grig. Marttiselle, 25 naulaa opettaja Iisakki Pirhoselle, joka oli kyläneuvoston sihteeri sekä vahterille myös 25 naulaa. Loput normasta jaetaan henkiluvun perusteella kyläläisille.

Koska kyläkunnan vahterin eli viljavaraston hoitajan toimiaika oli loppunut, tehtävään valittiin uusi mies 10.7.1921 pidetyssä kokouksessa. Ehdokkaita oli kolme, Ivan Jegorov Kuusiniemi, Petri Jemeljanov Lesojeff ja Petri Mihailov Remsujeff. Näistä valituksi tuli keskimäinen eli siis Petri Jemeljanoff Lesojeff vuoden 1921 loppuun. Stantsien huutamisen viideksi kuukaudeksi eli

Koiviston öljysataman rakennustyöt alkavat

Venäjä aloittaa Koiviston eli Primorskin öljysataman rakentamisen. Samanaikaisesti aloitetaan myös satamaan Komin alueelta johtavan öljyputken rakennustyöt. Valmistuttuaan satama voi ottaa vastaan jopa 150 000 tonnin tankkereita.

Koiviston öljysataman valmistuminen merkitsee Baltian maille suuria taloudellisia menetyksiä, sillä tähän saakka öljy on kuljetettu rautateitse Baltian satamiin ja sieltä laivoilla eteenpäin. Myös ympäristönsuojelijat ovat huolissaan satamahankkeesta, sillä jättäläistankkerit tuovat suuria ekologisia uhkia Suomenlahden pohjukkaan.

Fennougristit koolle Tartoon

Tartossa pidetään 7. - 13. elokuuta yhdeksäs kansainvälinen fennougristikongressi. Kongressiin on tulossa yli tuhat osanottajaa ja vierasta. Teemana on 'Fennougristiikka uuden vuosituhannen kynnyksellä'.

Kongresseja on järjestetty viiden vuoden välein v:sta 1960 alkaen. Edellisen kerran kongressi pidettiin Jyväskylässä.

1.8 - 31.12.1921 voitti Anton Kondratjev Lesojeff. Palkaksi sovittiin 50 naulaa viljaa kuukaudessa.

Kyläkunnan kokouksissa käsiteltiin myös pieniä, lähinnä niittymaiden käyttöä koskevia riitoja sekä perintöasioita ja maan käyttöä. Esim. 7.8 käsiteltiin ja hyväksyttiin Ipatti Ivanov Lesojeffin anomus ryhtyä rakentamaan uudistaloa Jauho-vaaralle, noin yksi virsta Puahkomienvaarasta.

Viimeinen näistä Kivijärven kyläkunnan 25 pöytäkirjasta, jotka olivat säilyneet sattumalta ja löytyivätkin sattumalta, on tehty vuoden 1921 elokuun 23. päivänä. Tulossa oli Karjalan kansannousu ja uusia huolia.

Pöytäkirjoja lukivat:
RUDOLF TOIVONEN
(ja Sakari Vuoristo)

Lähde: Karjalan tasavallan kansallisarkisto, Petroskoi, Podvornaja opis Voknavolokskogo volostnogo pravlenija 1883-1885, fond 665 opis 2, delo 1/1.

Aunuksen piiristä kaavaillaan kansallista

Kansallisen piirin statuksen tarpeellisuutta pohdittiin hiljattain Anuksen piirineuvoston ja piirihallituksen järjestämässä tilaisuudessa.

Karjalaisten edustajakokouksen valtuuston puheenjohtaja **Viktor Bogdanov** muistutti, että 70 pros. piirin asukkaista on karjalaisia. Hänen mielestään laki kansallisen piirin oikeusasemasta kaipaa tarkistusta, sillä se ei sisällä mitään taloudellisia takeita. Tasavallan kansallisuuskomitean puheenjohtajan Viktor Ahtijejin mukaan aloitteen kansallisesta piiristä pitäisi syntyä alhaalta ja väestön tulee tukea sitä. - Asiaa koskeva kansanäänestys on suunnitteilla. (KS)

Lönnrotille nimikko-puistikko Petroskoihin

Kirovinkadun ja Sverdlovinkadun kulmauksessa sijaitseva pieni puisto nimetään Kalevalan kokoajan Elias Lönnrotin mukaan. Näin on päättänyt Petroskoin kaupunginhallitus. Puistikossa on jo ennestään Kalevala-suihkulähde.

Aloitteen asiasta teki Karjalan kirjailijaliitto. Liiton puheenjohtaja Armas Mišin toteaa, ettei Lönnrotin nimeä ole tähän mennessä millään tavoin ikuistettu Petroskoin kaupunkikuvaan. Kysymys on nyt ajankohtainen, sillä kahden vuoden kuluttua vietetään Lönnrotin 200-vuotisjuhla.

Petroskoihin ilmestyy myös lisää merkkimiesten muistolaattoja. Sellaisen saavat Antti Timonen ja venäläinen runoilija Robert Rozdestvenski. Jalmari Virtasen muistolaatta siirretään uuteen paikkaan.

● Petroskoin kaunistamiseksi istutettiin tänä keväänä 300 000 kukkaa ja 300 puuntainta. Istutuksia tuli etenkin niihin kaupunginosiin, joissa on vähän vihreyttä, esim. Drevljankaan. (KS)